M168

Lietuvos nacionalinė M.Mažvydo biblioteka

LRA

Aidas

LIETUVIŲ VISUOMENĖS DIENRAŠTIS

Nr. 192
PIRMADIENIS
1946 M. SPALIO MĖN. 14 D.
I METAI

Svarstoma taikos sutartis su Bulgarija

Londonas. Paryžiaus taikos konferencijos plenumas penktadienį po pietų pradėjo svarstyti taikios sutarties projektą su Bulgarija. JAV atstovas Cafery nurodė į svarbą taikos sutartimi su Bulgarija apsaugoti Graikijos interesus nuo galimo Bulgarijos agresyvumo. Vien sienų pakeitimas Graikijos naudai šito saugumo neužtikrinsiąs — reikia, kad visi įstiprinimai nukreipti prieš Graikiją, būtų sunaikinti. Bet kokiu atveju JAV būsiančios užinteresuotos Graikijos saugumu ir jam grėsiant tuojau įsikišiančios per JT saugumo tarybą. Sovietų atstovas Višinskis gynė Bulgariją nuo JAV ir Britų imperijos puolimo, manydamas, jog šiai jaunajai demokratijai turėtų būti teikiama didesnio pasitikėjimo. Toliau jis pareiškė pasipiktinimą JAV siūlymu sudaryti tarptautinę komisiją Bulgarijos rinkimams prižiūrėti, net juos pravesti. Girdi, toks siūlymas jau esąs maišymasis į suvereninės valstybės reikalus. D. Britanijos atstovas Alexanderis atmetė Višinskio kaltinimus, nurodydamas į tai, jog Bulgarija paskutinių 50 metų bėgyje yra tris kartus puolusi Graikją. Ir tik šis faktas nulemsiąs D. Britanijos susirūpinimą dėl eventualaus Bulgarijos agresyvumo prieš Graikiją. Kai dėl įtarimo maišantis, ar norint maišytis į Bulgarijos vidaus reikalus, negali būti jokios kalbos, nes D. Britanija kariavusi tik dėl tautų laisvių ir jokio pelno bei nuostolių atlyginimo nesiekianti. Baigdamas pasisakė pripažįstąs Jugoslavijos ir Graikijos pretenzijas į nuostolių atlyginimo dydį iš Bulgarijos pusės.

J.A.V. NOTA SOVIETŲ SĄJUNGAI

Vašingtonas. Trumano notoj Sovietų s-gai sakoma, kad JAV nepritaria Sovietų s-gai, jog Dardanelų klausimas esąs tik Juodosios jūros kraštų reikalas. Dardanelų užpuolimo arba grąsinimo užpulti atveju, turėtų būti sušaukta JT Saugumo taryba.

Nuteisė Jugoslavijos arkivyskupą ir jo sekretorių

Londonas. Žiniomis iš Belgrado Agramo arkivyskupas Stepanič Jugoslavijos teismo pripažintas kaltu už palaikymą ryšių su fašistais ir nubaustas 16 metų sunkiųjų darbų kalėjimu su turto konfiskavimu ir piliečių teisių atėmimu 5 metams. Jo sekretorius nubaustas mirties bausme pakariant. Ši bausmė Vatikano sluoksniuose iššaukė didelį susirūpinimą. Westminsterio kardinolas tiesiog pareiškė, jog toks sprendimas esąs nusikaltimas, padarytas prieš vieną iš didžiausių Jugoslavijos patrijotų.

PRANCŪZŲ NOTA DĖL TEISMŲ NACIAMS PERSEKIOTI

Londonas. Prancūzija įteikė JAV, Anglijai ir Sovietų s-gai notas dėl sudarymo bendros komisijos Niurnbergo tribunolo pripažintų kaltomis organizacijų narių teisimui taisyklių išdirbimo.

PRANCŪZŲ KOMUNISTAI PROTESTUOJA PRIEŠ DE GAULLE LAIKYSENĄ

Stuttgartas. Prancūzijos komunistų partija išleido atsišaukimą, kuriame pareiškia savo nepasitenkinimą de Gaulle laikysena naujosios konstitucijos atžvilgiu ir vadina ją visų reakcionieriškų jėgų vėliavnešiu.

PRANCŪZŲ MINISTRAS VIZITUOJA JAV

Chicago. Prancūzų minist. gyventojų reikalams vizituoja Jungtines Valstybes. Spaudos konferencijoje jis pareiškė, kad bus sudaryta galimybė 700.000 vokiečių karo belaisvių pasilikti Prancūzijoje, kad tuo būdu palengvinus gyventojų mažėjimo problemą. Prancūzija šiame kare neteko apie 2.000.000 gyventojų.

ROMOJE PRASIDĖJO ITALŲ — RUSŲ DERYBOS

Roma. Romoj prasidėjo italų — rusų derybos oro susisiekimo bendrovės įkūrimo reikalu. Pasitarimuose svarstomas oro linijų tarp Italijos ir Rytų įrengimo galimybės. Apie įstaigas ir asmenis, kurie dalyvauja pasitarimuose, nutylima.

12.000 ANGLŲ ŠEIMŲ Į VOKIETIJĄ

Londonas. Britų kontrolės įstaigos okupacinėms sritims Vokietijoje ir Austrijoje viršininkas praneša, kad išduoti leidimai atvykimui 12.000 anglų šeimų į Vokietiją. Rekvizavimas butų bus atliekamas tik tuo atveju, jei vokiečių gyventojams bus surastos atitinkamos patalpos. Butų klausimo sprendimas pavedamas vokiečių įstaigoms.

TRUMPOS ŽINIOS

Vašingtonas. Visi pasitarimai pabaigti Amerikos jūrininkų streiką, baigėsi be pasėkų. Laivų savininkai nustojo bet kokios vilties susitarti ir pasitraukė iš pasitarimų.

Nankinas. Vyriausybės kariuomenė remiama aviacijos pradėjo iš dviejų pusių Kalgano puolimą. Kaip praneša AP, generalisimus Čangkaišekas įsakė pradėti naujų kariuomenės dalinių sudarymą.

Bukareštas. Šiandien baigėsi buv. Antonescu vyriausybės byla. 17 ministerių ir aukštų valdininkų nuteista nuo 8 iki 20 metų kalėti sunkiųjų darbų kalėjime.

Londonas. Žiniomis iš Saigono, anamitų grupės užpuolė prancūzų dalinius. Prancūzai, remiami aviacijos perėjo į priešpuolį.

Ankara. Britų ir amerikiečių pasiuntiniai turėjo pasikalbėjimą su užsienių reikalų ministeriu dėl Sovietų notos Dardanelų reikalais.

Beromiunsteris. Argentinos ministerių taryba nutarė povandenines uolas Atlanto pakraščiuose laikyti Argentinos nuosavybė. Yra paaiškėję, kad šios uolos labai turtingos žaliavomis.

Londonas. Italų ministerio pirmininko nuomone neramumai Romoje įvykę dėl naujosios vyriausybės dar nepilno įsitraukimo į darbą.

Niurnberge prasidės nauji teismo procesai

Niurnbergas. Lapkričio 15 d. Niurnberge prasidės sekantieji procesai. Pirmoje eilėje — gydytojų, atlikusių eksperimentus su gyvais žmonėmis, vėliau vidury gruodžio, tautos teismo teisėjų, kurie neišklausydami gynybos išnešdavę mirties sprendimus. Teismo sudėtis dar nepaskelbta. Nėra tikrų žinių ,ar tribunolas sudarytas iš 4 didžiųjų, ar tik vienos okupacinės valdžios.

TURKIJOS PREZIDENTAS LANKO KRAŠTĄ

Ankara. Turkijos prezidentas ir ministeris pirmininkas lankosi krašte apžiūrėdami turkų kariuomenės dalinius ir įtvirtinimus. Turkijoje kursuoja neraminančios žinios apie rusų kariuomenės koncentravimą Bulgarijos — Turkijos pasienyje. Atvykus prezidenui ir ministeriui pirmininkui į Istambulą, jie buvo pasveikinti daugybe patrankų šūvių, kiek Turkijos gyventojai dar nei karto nebuvo girdėję po I Pasaulinio karo pabaigos.

PASITRAUKĖ ISLANDIJOS VYRIAUSYBĖ

Reikiavikas. Islandijos vyriausybė, nepritardama atnaujinimui sutarties su JAV dėl aviacijos bazių Islandijoje, pasitraukė. Prezidentas prašė ministerius laikinai likti savo pareigose, kol bus sudaryta nauja vyriausybė.

ALIASKOS GYVERTOJAI UŽ ĮSIJUNGIMĄ Į JAV

Vašingtonas. Aliaskos gyventojų balsavimo daviniais $^2/_3$ visų gyventojų yra už įsijungimą į Jungtinių Valstybių šeimą.

KAIP VEIKIA RUSIJOS ŠNIPŲ TINKLAS

(tęsinys)

ti. Po ilgo klaidžiojimo, grįždamas namo jis pastebėjo du vyrus, stebinčius jo butą — o dar nebuvo nei 24 valandos praėjusios nuo to laiko, kai jis paliko ambasadą.

Savo pranešime Karališkajai Komisijai jis pareiškė, kad neužilgo kažkas pabeldęs į jo buto duris ir pašaukęs jo vardą. Guzenkos mažasis sūnus, bėgdamas per kambarį, išdavęs jo buvimą. Tada Guzenko per užpakalines duris išeidamas iš namų kreipėsi į kaimyną, prašydamas priimti nakčiai jo sūnų, kadangi jis bijąs pasikėsinimo. Tuo tarpu jie pastebėjo už namo slenkantį žmogų. Guzenko, labai išsigandęs ir prašęs pas kaimyną priimti visą jo šeimą, tačiau tuo momentu atėjęs kitas kaimynas ir sutikęs visai šeimai suteikti pastogę.

Pirmasis Guzenko kaimynas savo parodymuose pareiškė, kad jis savo iniciatyva pasirūpino policijos pagalba, susitardamas su ja, kad, pavojui esant, užgęsianti šviesa kaimyno buto vonios kambary.

Prieš pat vidurnaktį jie išgirdę kažką besilaužiant į Guzenkos butą. Atvykusi policija užtiko keturis vyrus iš ambasados, kurie norėjo įsiveržti į Guzenkos butą. Vienas iš jų buvo Vitalis Pavlovas, antrasis ambasados sekretorius ir N.K.V.D. viršininkas Kanadoje, kitas — pulk. ltn. Ragovas, Sovietų karo attache's pavaduotojas.

MELAGINGI PARODYMAI

Toliau iš raporto seka, kad visus paaiškinimus davęs Pavlovas, kalbėdamas už visus; jis pareiškęs, kad jie esą rusai ir ieško ambasadai priklausančių dokumentų. Jis pažymėjęs, kad buto savininkas esąs išvykęs į Torontą ir davęs leidimą įeiti į jo butą. Užraktą galutinai išlaužus ir duris atidarius, buvo pakviestas policijos inspektorius pravesti tardymui. Tuo tarpu rusai dingo. Guzenko ir jo šeimą nakčiai policija paėmė savo globon. Kitą dieną Guzenko turimus dokumentus perdavė atitinkamoms valdžios įstaigoms, prašydamas jį paimti apsaugon.

Tuo tarpu ambasada įteikė Kanados Užsienių Reikalų Ministerijai griežtą reikalavimą „imtis skubių priemonių Guzenkai surasti ir suėmus perduoti deportacijai, kaip svarbų nusikaltėlį, pavogusį ambasadai priklausančius pinigus."

Tardytojų pranešimu, ambasada visą šį incidentą aiškinanti savaip. Ji pareiškusi, kad Guzenko paskutiniu metu neatvykęs darban. Norėdami ištirti jo nebuvimo priežastį, p. Pavlovas su kolegomis 11,30 val. nakties nuėjęs į jo butą.

„Pavlovui pabeldus į Guzenkos buto duris, niekas neatsiliepė", taip tęsėsi ambasados pasaka . . . „Butą atidarius su Guzenkos antruoju raktu konstatuota, kad nei Guzenkos nei jo žmonos, nei sūnaus nesą namuose. Vėliau pastebėta, kad Guzenko pavogęs ambasadai priklausančius pinigus ir su savo šeima pasislėpęs", tęsė ambasada savo raštą.

Po savaitės ambasada pasiuntė pakartotiną reikalavimą, tačiau Guzenko ir jo šeima buvo rūpestingai policijos saugojami.

Pažymėtina yra tai, kad Karališkoji Komisija, pravedusi tardymą, savo raporte apie Guzenko labai palankiai atsiliepia: „Mes esame patenkinti, kad kalbos apie pinigų pavogimą nepasitvirtino. Guzenko savo parodymuose tai griežtai neneigė. Mūsų nuomone, Guzenko mūsų krašto žmonėms nepaprastai pasitarnavo ir padarė Kanadą savo skolininku".

Išbuvęs tris savaites apsaugoj, Guzenko savo noru padarė Kanados valdžios įstaigoms raštišką deklaraciją, kurioje griežtai smerkia Rusijos vidaus politiką ir nurodo tas priežastis, dėl kurių jis įspėja Kanadą ir kitus kraštus apie pavojų „kuris kabo virš jų galvų".

Guzenko pareiškė, kad atvykęs į Kanadą jis buvęs nustebintas visiška asmens laisve bei saugumu, nes tokie dalykai Sovietų Sąjungoje nežinomi ir nesiderina su tomis informacijomis, kurios yra gaunamos Rusijoje apie gyvenimą kituose kraštuose.

Guzenkai ypatingai didelio įspūdžio padariuosios parduotuvėse esančios prekes, kurių galįs įsigyti kiekvienas žmogus.

Guzenko savo pareiškime, kuris yra pilnai užprotokoluotas, sako: „Melagingos informacijos apie demokratiškus kraštus Rusijoje yra taip pat intensyviai skleidžiados, kad jokia melaginga propoganda su tuo negali susilyginti. Per du metus, išgyventus Kanadoje, aš pamačiau, ką veikia tikrai laisvi žmonės. Tai, ko Kanada pasiekė visiškos lasvės sąlygose, to negali pasiekti Rusijos žmonės per sovietų žiaurią bet kokios laisvės priešpaudą aukomis, ašaromis ar krauju".

Guzenko pabrėžė, kad Rusijos vyriausybė ne tik klaidingai nušviečia gyvenimo sąlygas demokratiškuosę kraštuose, bet taip pat griebiasi visų priemonių, kad į demokratiškus kraštus neprasiskverbtų teisingos informacijos apie gyvenimo sąlygas Sovietų sąjungoje.

„Faktai apie brutalią žodžio laisvės priespaudą, apie pasityčiojimą iš žmogaus religinių jausmų negali prasiveržti į demokratiškus kraštus".

Toliau paties Guzenkos žodžiai: „Tęsdama toliau tarptautinėse konfencijose pasitarimus apie taiką, Sovietų Vyriausybė užnugaryje slaptai ruošiasi trečiam pasauliniam karui. Kad drąsiai galėtų tą karą sutikti, Sovietų vyriausybė organizuoja demokratiškuose kraštuose, taip pat ir Kanadoje, penktąją koloną, kurioje dadyvauja net Sovietų vyriausybės diplomatinių sluoksnių atstovai".

Karališkoji Komisija pareiškė, kad ji Guzenkos pareiškimą perduosianti be jokių komentarų, išskyrus pastabą „mes nematome pagrindo abejoti Guzenkos pareiškimo teisingumui ir rimtumui".

Guzenko referuodamas apie dviveidišką Sovietų Vyriausybės politiką, rašo: „Daugeliui žmonių čia užsienyje yra aišku, kad Komunistų Partija demokratiškose šalyse jau seniai virto iš politinės partijos į Sovietų valdžios agentų tinklą, ir penktąją koloną, į instrumentą, kuris sovietų rankose bus panaudotas provokacijų bei neramumų kėlimui".

Guzenko, baigdamas savo deklaraciją, kreipiasi į kanadiečius ir jų vyriausybę atkreipdamas jų dėmesį į tai, kad jie rinkę pinigus ir siuntę pašalpą į Sovietų Sąjungą, norėdami sovietų žmonėms padėti. Tačiau, sovietų vyriausybė vietoj padėkos už šitą pagalbą, Kanadoje plečianti špionažo tinklą ir ruošianti Kanadai smūgį iš pasalų — ir visa tai be rusų tautos žinios.

Kad Karališkoji Komisija, kuri buvo sudaryta iš dviejų Aukštojo Teismo teisėjų, Guzenkos pareiškimus labai aukštai įvertino, rodo sekantis palankus komentaras:

ALIJANTAI PERSPĖJAMI

aunsusmnord meunor hvw meunod mnor

Be abejo, jis buvo geriausiai informuotas liudininkas ir atidengė mums, Kanadoje ir kituose kraštuose veikiančią konspiracinę organizaciją. Jis mums pasakė ne tik organizatorių pavardes ar išaiškino slapyvardes daugelio kanadiečių, patekusių į „tą tinklą" (pažymėtoji frazė paimta iš dokumentų) ir dirbusių čia kaip agentai, bet taip pat išaiškino mums tos organizacijos sutvarkymą, jos tikslus ir metodus pas mus ir kitur".

Guzenko kaip kurias savo deklaracijos dalis ypatingai smulkiai išdirbo ir išpasakojo, kaip Rusijoje ruošiamasi karui.

Jis rašo: „Jie žmonėms pasakoja, kad visa kas yra už Rusijos ribų, yra jos priešas. Net paskutinio karo metu, ypatingai pavojingais momentais, jie skelbė žmonėms, kad ir Alijantai, nors kovoja jų pusėje, esą jų priešai".

Karo attache, pulk. Žabotinas, kartą savo namuose sukvietęs ambasados tarnautojus, tarp kitko pareiškęs: „Vakar jie buvo sąjungininkai, šiandieną jie yra mūsų kaimynai, rytoj jie bus mūsų priešai".

Toliau Guzenko parodė, kad Rusijoje svarbiausias propogandos uždavinys yra „žmones pripratinti galvoti, kad jie privalo dar viename kare kovoti, kuris turbūt bus mūsų paskutinis karas".

Lenkai bėga iš lenkijos

Tuo tarpu kai vieni lenkai beveik prievartos būdu yra grąžinami namo, atsiranda naujų lenkų pabėgėlių. Kiekvieną dieną jų pasienyje susirenką keli šimtai. Britai pareiškę, kad toki asmenys neturi tremtinių privilegijų ir būsią stengiamasi juos grąžinti atgal. Lenkai bėgą daugiausia per Štetiną, pasinaudodami rezervuotais iškeliamųjų vokiečių traukiniais.

LENKŲ TREMTINIŲ TARYBA

Lenkų tremtiniai iki šiol turėjo zonose atskiras organizacijas. Tų organizacijų atstovai sudarė lenkų tarybą. Pirmininkavo paeiliui kiekvienos zonos atstovas Paskutiniu laiku sudaryta taryba su nuolat. pirmininku. Jos priešakyje stovi žinomas visuomenės darbuotojas adv. p. J. Czarkowski.

Priemonės prieš DP

Paskutiniu metu yra pasirodę kai kurių reiškinių, iš kurių galime pastebėti, kad mūsų globėjai imasi tam tikrų priemonių prieš tremtinius. Lietuviai tuo tarpu tegavo skaudžiau pajusti taip vadinamų „skryningo" komisijų veikimą, kuris toli gražu nesibaigia. Yra žinių, kad po pirmojo „peršvietimo" seksiąs antras, dar skaudesnis. Skaudesnes dienas turi tuo tarpu išgyventi mūsų bendro ir nelaimingo likimo bičiuliai lenkai.

Štai ką apie naująsias priemones rašo pačių alijantų spauda: (Iš „The Whitehall News").

— Prieš grįždamas į JAV, La Guardia paliko Unrrai griežtų instrukcijų įvykdyti naujai kompanijai, kad kuo daugiausia DP grįžtų į namus. Šiuo reikalu buvę atsiklausta ir Tito bei Bierut repatrijacinių misijų nuomonės. Visų jų dabartiniai samprotavimai pagrįsti aksioma, būtent, kad daug lengviau daryti įtakos atskiram asmeniui, negu grupei. Iš ankstyvesnių patyrimų žinodami, kad jėga priversti DP grįžti nepriimtina, nes tai sukeltų Amerikos ir Anglijos visuomenės protestą, jie pasiūlė imtis tokios taktikos: uždrausti DP bet kokį organizuotą socialinį darbą, uždaryti jų spaudą, mokyklas, kursus, įvairias draugijas ir komitetus, žodžiu visa, kas įtraukia DP į protinį ar fizinį darbą ir kad tuo būdu būtų galima suardyti jų dabartinį gyvenimą. Paskutiniai įvykiai rodą, pažymi minėtas laikraštis, — kad Belgrado ir Varšuvos pasiūlytieji metodai buvo priimti ir jau pradedami įgyvendinti.

Didžiausia ataka esanti nukreipta prieš lenkus, kurie sudaro didžiausią DP dalį, ir kurie neįeina, kaip pabaltiečiai, į kitą didžiąją grupę, į nerepatrijuotinų skaičių. Akcija pradėta anglų ir amerikiečių zonose likviduojant lenkų ryšio karininkus. Tuo būdu DP pereina repatrijacinių misijų kontrolėn. Tokį projektą savu laiku JT atmetusi.

„Niekas tada nenumatė, kad gerųjų Unros įstaigų dėka tas projektas bus įgyvendintas de facto, nors ir buvo atmestas de jure."

Kitas žingsnis buvęs padarytas, kaip pastebi laikraštis, visai nesenai, pereito mėnesio pabaigoje. Šiuo metu Vokietijoje yra 900 lenkų mokyklų, kurias lanko 38.000 mokinių ir jose moko 1.000 mokytojų. Rugpiūčio mėnesio gale buvo sustabdytas Mokyklų ir švietimo centrinio komiteto veikimas. Ta pačia proga kai kur iš Unrros pusės buvo pareikšta, kad mokyklos, kurios nesiregistruos pas tam reikalui paskirtą Varšuvos vyriausybės įgaliotinį, turėsiančios būti uždarytos. Registracija gi nėra vien formalumas. Specialiame atsišaukime aiškiai pasakyta, kad tie mokytojai ir mokyklos, kurios įsiregistruoja, pereina Varšuvos įgaliotinio žinion. Tuo būdu kiekviena mokykla turi arba likviduotis, arba ateityje priklausyti nuo Varšuvos malonės.

Pabaigoje laikraštis pažymi: „Tai apverktini faktai. Nors už tai tiesioginiai atsakinga Unrra, tačiau britų vyriausybė negali neatkreipti dėmesio į susidariusią padėtį." (L)

PABALTIEČIAI NIEKUR NETINKA...

Maskvos „Pravda", ryšium su dideliu skaičiumi naujų kandidatų į Kompartiją atsiradimu, rašo, kad tenka priimti tik tuos, kurie geriau pasireiškia. Ypatingai kruopšti atranka turinti būti Pabaltijo valstybėse ir užimtose srityse.

ALĖ RŪTA

Baterflai

Kad nenumirti iš to didžio džiaugsmo,
o mano Viešpatie, kai Tu sugrįši! —
Liūdnos naktįes liūdnus sapnus nutrauksiu,
dienų suklupusių plonutį ryšį —

Kad nenumirt iš begalinės laimės,
kai, mylimas, Tavęs sulauksiu! —
Mano kentėjimus džiaugsmu palaimins,
ir tais kentėjimais papuošiu džiaugsmą.

O grįžk, o Tavo Baterflai prie lango
naktis — dienas tarp rožių Tavęs laukia.
Tau žemėj purvinoj ji ruošia dangų
ir vėtrų dūkime ramybę jaukią.

Žinau, o Viešpatie, Tavęs sulauksiu —
Kad nenumirt iš laimės begalinės,
suspausiu širdį rankoje ir džiaugsmą
O rožės baltos ir raudonos lyja...

PRANYS ALŠĖNAS

DUONA

Sunkiai pūkšnodamas garvežys atitempė eilę vagonų ir, išmetęs paskutinį dūmų kamuolį, sustojo vienoj Tueringijos stoty.

Iš vagonų pasipylė žmonės, kurie nervingai šnekėdamiesi užliejo stoties peroną.

Iš to paties traukinio išlipo ir dar pora žmonių: vyras ir moteris. Jie savo išvaizda ir elgesiu aiškiai skyrėsi iš vokiškai kalbančiosios minios. Matėsi, kad tai yra užsieniečiai.

Jie buvo išvargę ir iš judesių galėjai spręsti, kad jie čia atsidūrė po ilgos kelionės ir daugelio nemiegotų naktų. Vyriškis su savimi tempė sunkoką, odiniais diržais aptvarstytą, bagažą, bet ir moteris nėjo tuščiomis. Pagal savo jėgas, ji taipogi nešė didoką lagaminą.

Kas tuodu keleiviai buvo — to niekas nežinojo ir, žinoma, neklausė. Tuo metu vokiečiai gyveno savais rūpesčiais. Abiejose pusėse frontas braškėjo ir Vokietija smarkiais žingsniais artėjo katastrofos link . . .

— Gal pavargai, Regina? — užklausė vyriškis. Pailsėkim, juk tau atsibodo tiek laiko tampytis su tuo lagaminu . . .

— Nieko, dar šiaip taip panešu — atsakė moteris. O atsakymo, jos suvargusiu veidu perbėgo šypsenos šešėlis . . .

Šie pakeleiviai suėjo į stoties laukiamąjį. Čia jie atidavė bagažą apsaugai ir abu išslinko į gatvę.

— Bet į kur čia dabar eiti? — prakalbo vyriškis. Žinok, tu žmogau, kur tas Gefelis randasi . . .

— Nagi, klausime vokiečių. Kaip mokėsim, taip šnekėsim — atsakė moteris...

Kurį laiką jie ėjo gatve tylėdami ir nedrąsiai žvalgydamiesi į nepažįstamo miesto mūrus.

Pakeliui vyriškis susistabdė senyvą moterį ir, labai silpnai mokančio vokiečių kalbą stiliumi, paklausė:

— Sakykite, ponia, kur čia randasi kaimas Gefell ir kiek kelio iki jo . . .?

Moteris parodė ranka į išklystantį už miesto plentą ir pasakė, kad reikia eiti „gerade aus" ir tai būsią pusantros valandos „zu Fuss laufen . . ."

Nepažįstamieji ir patraukė tuo keliu. Buvo pats vidurvasaris, rugpiūčio mėnuo. Laukai, pakelės medžiai ir pievos buvo pasidabinę stebuklingai gražiais vasaros rūbais. Saulės spinduliai plėšėsi į žemę ir žaidė gražioj gamtos aplinkumoj. Jie pilkus laukų akmenėlius skaidrino deimantų spalvomis . . .

Laukuose su karvių traukiamais vežimais stumdėsi Tueringijos „bauerai". Čia matėsi tik susikūprinę seniai ir moterys. Jaunų vyrų neteko sutikti. Jie visi buvo pašaukti „Naujosios Europos" kurti . . .

— Dieve, Dieve, ir kur mes einame? Sakyk, Algirdai, kas mūsų laukia? — dūsaudama, pagaliau, prabilo moteris.

Pavadintasis Algirdu, kiek patylėjęs, atsakė:

— Tą žinau, brangioji Regina, bet laukia — nelaukia, vistiek turime eiti. Juk mes pasmerkti nežinios klajonėm. Nebeturime Tėvynės neturime namų, nė pėdos savosios žemės ir . . . nei kraštelio savo mėlynojo dangaus . . . Viskas paliko ten . . . — kilstelėjęs galvą parodė jis rytų pusėn ir vos nepravirkęs keliavo toliau . . .

O kiek palaukęs dar pridūrė:

— Gal gi padės kuo nors tas Kimaitis. Juk jį gerai pažinojau Lietuvoj ir jis geras lietuvis, nors žmona vokietė. Jis ir repatrijavo tik per žmoną. Jiems irgi bus įdomu pasiklausyti mūsų pasakojimų apie Lietuvą, bendrus pažįstamus . . . Per keturis metus gal pasiilgo ir jie savojo krašto . . .

Taip jiems besikalbant, priartėjo ir nepažįstamasis Gefelis. Jų laimei, kaimo gatvėje buvo sutikta Kimaičio uošvė Gutienė.

Algirdas senutę pasveikino ir apibėrė įvairiais klausimais Kaip žentas, kaip duktė, kaip sekasi ir pan.

Deja, čia jų puoselėtos viltys nepasitvirtino. Gutienė juos sutiko labai šaltai, o tas šaltumas aiškiai diktavo, kad čia jų tikrai niekas nelaukia ir jie niekam nereikalingi . . .

Žentas esąs paimtas į Wehrmachtą, jokio čia darbo, ypač pas ūkininkus, nebus galima gauti, nebent tik gretimam kaime, porcelano fabrike. O ten reikėsią labai sunkiai dirbti . .

Susnaudė jiems širdis ir gal abu pagalvojo:

(bus daugiau)

Gen. Smuts pritaré Churchillio nuomonei steigti Jungtines Europos valstybes

Haga. Viešėdamas Olandijoje gen. Smuts vakar kalbėjo abiejų rūmų parlamente. Jis pritarė Churchillio nuomonei steigti Jungtines Europos Valstybes, kuriose Anglija turėtų pasiimti vadovaujamą rolę. Jei šitą nebūtų galima įvykdyti, tai reikėtų nors galimai regionalių Europos tautų grupių sąjungą įsteigti. Toliau pareiškė, kad Britų imperija galėtų būti pavyzdžiu. O jei tas nebūtų galima realizuoti, tai reikėtų jungtis nors ūkiškai. Čia reikia priminti, kad ūkinė padėtis visų tų mažų tautų, kurios rubežiuojasi su Vokietija, yra priklausoma nuo Vokietijos ūkio.

Baigdamas gen. Smuts pareiškė, kad Pietų Afrikos Unija numatanti plataus masto įvažiavimą į savo kraštą.

200.000 VOKIEČIŲ PABĖGĖLIŲ DANIJOJE

200.000 pabėgėlių vokiečių šiuo metu gyvena Danijoje. Iš jų 160.000 iš dabar valdomų lenkų sričių. Vadinasi, ir jie negali grįžti namo. Danai nori jais atsikratyti nes šie labai, apsunkina jų ekonominį gyvenimą. Britai pažadėjo juos pervežti į Vokietiją ir paskirstyti į kitas zonas. Vokiečiai Danijoje vis dėlto naudojasi daug didesniu danų nuoširdumu kaip baltai.

GUDAI NORI TURĖTI SAVO VALSTYBĘ

Daugelis gudų veikėjų nori kultūriniai, o gal ir politiniai, atsiskirti nuo Lenkijos ir Rusijos. Pažymėtina, kad ir nacių okupacijos metu tuometinėje spaudoje gudai save vadindavo, ne bielorusais, o kriviais, savo kraštą gi ne Baltgudija, bet Krivija.

Lietuviai tremtiniai šaukiasi pagalbos

Teko patirti, kad tremtinių vadovaujančios įstaigos kreipėsi į pasaulio v..ą opiniją, prašydamos lietuvių tautai ir lietuviams tremtiniams užtarimo.

Kreipimosi rašte, tarp kita, ko rašoma:

„Pranešimai mums skelbia, kad Unrra veikimas baigiasi. Ji išgelbėjusi mus nuo bado, dar nežinia kuo bus pakeista ir kokių patvarkymų tūkstančiai tremtinių galės ryt ar poryt susilaukti. Nerimas tremtinių tarpe didėja.

Mes kiekvieną dieną ir valandą mintyse esame savo tėvų žemėje ir kiekvienu momentu, jei tik ten liautųsi teroras ir svetimieji išten išeitų, esam pasiryžę sugrįžti. Bet kada ten lietuvių tauta kasdien kalama prie kryžiaus, kada į mūsų kraštą neįsileidžiama nei Unrra, nei Tarpt. Raud. Kryžius, nei spaudos atstovai ir kada ten gyvenimas paremtas teroru, apie grįžimą mes negalime nė kalbėti.

Nuolat tikėdami teisingumo laimėjimu pasaulyje ir Jūsų krašto nuolatiniu kilniu laikymųsi, mes turime drąsos šauktis Jūsų užtarimo ir paramos:

1) Pakelkite savo balsą lietuvių tau'ai nuo galutinio sunaikinimo apsaugoti;

2) Ištieskite efektingos pagalbos ranką tiems į rytų dykumas deportuotiems lietuviams, kurie dar yra gyvi;

3) Padėkite DP gauti aiškų teisinį statusą; lietuvių DP tautinėms organizacijoms įteisinti ir ginti savo tautiečių teises ir interesus; išgauti DP elementariasias žmogaus laisves ir iškovoti DP atstovams teisę išdėstyti savo pageidavimus ir nusistatymus tarptautinėse institucijose, pašauktose DP reikalams svarstyti. (T. Ž.)

DP spaudą pavarčius

Liubeke leidžiamas „Laisvėn", str. „Nauji tremtinių gyvenimo skersvėjai" rašo:

„Vokiečių zoologinio nacionalizmo propaganda, kupina pagiežos dėl pralaimėto karo, pradeda sistematingą akciją prieš jų pačių čia sugabentus svetimšalius, kurie dar išliko gyvi ir jų KZ nenukankinti. Net ir vokiečių socialdemokratų spauda, atrodo, nesugeba nusikratyti šio naciškojo, kitų niekinimo slogučio.

Kas seka vok. spaudos kriminalinį skyrių, aiškiai pastebės biaurią tendenciją visus nusikaltimus suversti svetimšaliams. Jei aprašomos vokiečių žulikystės, imtinai net iki žmogžudysčių, nusikaltėliai teminimi tik pavardėmis. Jeigu gi kur sugriebiamas svetimšalis, bevežąs nusipirkęs desėtką silkių ar porą kilogramų obuolių ,tai tuoj areštuojamas ir apie jį plačiai skelbiama spau..ie, neminint jo pavardės, o tik tautybę, ..me „Litauer", „Pole" ir t. t. Ir pats vokiečių spaudos tonas, aprašinėjant panašius svetimšalių „nusikaltimus", būna toks džiaugsmingas, pasitenkinimo pilnas, kad net koktu darosi prisiminus, kad greičiausiai tie patys ponai, kurie dabar tokią nešvarią akciją varo prieš mus, dar tik prieš keliolika mėnesių gal daužė mus guminėmis lazdomis darbovietėse ar kankino kalėjimuose bei KZ lageriuose."

Toliau tas pats laikraštis, pažymėjęs, kad ir daugelis anglo — saksų vyrų, kalbėdami apie DP, „laikosi tos pačios giesmelės, kurią vokiečiai kugžda į ausį ,rašo:

„Daugelis čia norėtų, kad vokiečių čia atgrusti, 6 metus varginti, iščiulpti ir iškankinti svetimšaliai vėl būtų vokiško bauro bernais, vėl juos jis spardytų hitleriškais savo batais ir tyčiotųsi."

Str. pabaigoje autorius pažymi, kad šią tiesą mūsų tremtinių centrai turėtų užakcentuoti ir įteikti visoms anglų ir amer. įstaigoms.

Iš mūsų gyvenimo

Laiškai iš lietuvių DP stovyklų

Iš Kassel — Oberzwehren — Mattenberg lietuvių stovyklos (amer. zona) mums rašo:

„Pas mus pradėjo darbą tikrinimo (skrining) komisija. Iš iki šiol patikrintų 120 žmonių išmetė 61, t. y. 50 procentų. Kitą dieną tikrinimo kom. vienas narys pareiškė, kad iš patikrintų 320 žmonių yra išmesta apie 150.

Išmestuosius išveža tuojau į Wiesbadeną. Išmetimo priežaščių aiškiai neskelbia. Iš išmestų tarpo daugelis yra tokių, kurie turi geriausius dokumentus, seni amerik. zonos gyventojai, nerepatriantai ir yra nacių prievarta atvežti darbams Vokietijon.

Dažnai mums yra pareiškiama, girdi, jūs visi esate savanoriškai atvažiavę. Mūsų pasakojimams netiki, o dokumentų nežiūri.

Mūsų stovykloje buvo atvežtų iš kito lagerio, jau patikrintų anksčiau apie 150 žmonių. Juos čia pas mus vėl tikrina ir meta laukan, nežiūrint to, kad anksčiau tikrintos komisijos jie ir buvo pripažinti DP.

Kai kurie latviai buvo šaukti net po 6 kartus ir klausinėti po 1 valandą.

Iš Austrijos mums rašo:

„Pas mus buvo 2 tikrinimai, laukiame trečio — sunkiausio. Čia gyvenančių lietuvių būklė yra nelengva.

Užsienio žurnalistai Hanau stovykloje

Kaip „Apž." praneša, spalio 3 d. Hanau stovyklą aplankė iš Niurnbergo atvykusi gausi užsienio žurnalistų ekskursija iš 30 asmenų, kuriai vadovavo aukšti amer. karininkai. Stovyklos gyvenimas (kaip žinome, DP žmones ten yra labai sukimšti) paliko sunkų įspūdį. Žurnalistai ragino pabaltiečius neprarasti vilties ir tikėjimo geresniu gyvenimu.

Niurtingenas. Šiomis dienomis čia pradeda veikti liet. gailestingų seserų mokykla. Mokyklos direktorium išrinktas dr. Z. Danilevičius, insp. dr. Jasutytė. Mokylon priimta 35 kandidatės. Spalio 15 d. pradedamos paskaitos.

Vaikų paralyžo ligos reiškiniai Kemptene

„Alg. Baras" praneša, kad vaikų paralyžo liga yra pasirodžiusi Kemptene ir liet. stovykloje. Kadangi ji yra užkrečiama, UNRRA vadovybė įsakė pavartoti kai kurias priemonės. Dėlei to sustabdytas vaikų darželio veikimas. Pr. mokyklą ir gimnaziją lanko tik bendrabutyje gyvenantieji vaikai. Taip pat apribojimas lankymasis mieste ir pan.

Mintis

Thought • Lithuanian Daily Newspaper • Permitted by UNRRA Team 155 • Eina kasdien be šventadienių • Atsakingasis redaktorius ir leidėjas J. Vasaitis • Memmingenas, Airport, Baltic Camp • Prenumerata mėn. 10 RM • Atskiras numeris 40 pf. • Konto: Volksbank Memmingen e. G. m. b. H. Memmingen (Bayern) Nr. 9149 • Spausdina Druckerei- und Verlagsgenossenschaft e. G. m. b H., Memmingen (Bayern).